

תיק 25449/2

בבית הדין הרבני האזורי אשדוד

לפני כבוד הדיינים :

הרב יקותיאל כהן - אב"ד, הרב מיכאל צדוק, הרב אברהם מאיר שלוש

התובעת: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד שירי מלצר)

נגד

הנתבע: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד דפנה זאק)

הנדון: גירושין

פסק דין

עניינו של פסק דין זה בבקשת המבקשת כי בית הדין יחייב את בעלה לשלם את דמי כתובתה.

תיאור העובדות

הצדדים נישאו בתאריך כ"ה סיון תשס"ד (14.6.04), ומנישואין אלו נולד בתאריך ו' סיון תשס"ה (13.6.05) בנם היחיד [מ' ש'].

יחסי הצדדים עלו על שרטון, ושניהם מסכימים להתגרש אלא שהאשה מבקשת את כתובתה. לדבריה, בתאריך 9.9.2006 התלוננה במשטרה על אלימות פיזית ותקיפה וכתוצאה מכך בעלה הורחק מהבית, והיא שהתה חודשיים במקלט לנשים מוכות. ב"כ האשה הוסיפה כי גם הבעל הודה בכתב האישום המתוקן כי איים על המבקשת ואף תקף אותה שלא כדין.

המבקשת ציינה כי אבי הבעל הגיע במיוחד מצרפת כדי לסייע בידם לשקם את חיי הנישואין, ואכן, במהלך שנת 2007 הצדדים חזרו לשלוס־בית למשך שנה ושבעה חודשים. לדבריה, במהלך ניסיון שלוס־הבית אכן, פסקה האלימות הפיזית אך עדיין

סבלה מאלימות מילולית, ומאחר שניסיון זה לא עלה יפה עזב בעלה בחודש 8/08 את הבית.

מנגד טען הבעל כי מעולם לא היה אליס. לדבריו, הודאתו בכתב האישום המתוקן אינה מלמדת דבר או חצי דבר על התנהלותו, מאחר שחלק מההסדר הטיעון היה כי במידה ויודה באשמה לא יורשע. עוד הוסיף כי מאחר שחשש שאשתו תפגע בבנם המשותף וכפי שאיימה בפניו, לפיכך הגיש בערכאה אחרת תביעה למשמורת. לאחר שסרב לבקשת אשתו לבטל את התביעה איימה עליו אשתו כי תפנה למשטרה בטענת אלימות.

הבעל הדגיש עוד כי סבל מאלימות מילולית מצד האשה שקיללה אותו ואת אמו וכן סבל מאיומי אשתו כי תפנה למשטרה. להגנתו טען כי האלימות בה נקט הייתה כתגובה לאלימות שספג, עד שבסופו של דבר עזב לבית אמו.

בדיון מיום י"ב בסיון תש"ע (25.5.2010) הציע בית הדין לצדדים לפנות לטיפול באלימות המילולית בליווי בית הדין. האשה הסכימה מיד, אך הבעל סרב בתוקף.

דיון והכרעה

כאמור, הבעל טען כי בעקבות סירובו לבטל את תביעת המשמורת הוגשו כנגדו תלונות על אלימות. אמנם הרואה יראה כי תלונות האשה קדמו לתביעת המשמורת שהרי כבר בתאריך 9.9.06 הוגשה תלונה על אלימות הבעל, ובקשת הבעל למשמורת הוגשה רק לאחר מכן בתאריך 16.10.06.

הן אמת כי בתאריך 24.10.06 האשה התלוננה שוב במשטרה, אך אין לקבל את טענת הבעל כי תלונה זו באה בעקבות בקשתו למשמורת, שהרי כאמור האשה התלוננה על מעשיו כבר קודם לכן בתאריך 9.9.06 - ואדרבה נראה כי בקשתו למשמורת היא מחמת תלונות האשה שקדמו לתביעתו.

אמור מעתה כי טענת המבקש כי תלונות האשה כנגדו היו רק בעקבות סירובו לבטל את תביעת המשמורת דינה להידחות, שהרי כאמור תביעות האשה בגין האלימות קדמו לתביעות המשמורת, ובפרט שהבעל הודה כי איים לרצוח את האשה ולחטוף את הילד, והדבר מלמד על דפוס התנהגותו הכללית של הבעל שהייתה מלווה באלימות, ולאשה לא נותר אלא להגן על עצמה באמצעות השלטונות.

והנה הבעל טען כי אשתו הייתה מקללת אותו ואת הוריו, ונמצא לדבריו כי האשה בכלל עוברת על דת יהודית המפסדת כתובתה, וכמבואר בשולחן ערוך (סימן קטו סעיף ד), זה לשונו:

איזו היא דת יהודית הוא מנהג הצניעות שנהגו בנות ישראל. ואלו הם הדברים שאם עשתה אחת מהם עברה על דת יהודית... או שהיתה מקללת אבי בעלה בפני בעלה... בכל אחד מאלו תצא בלא כתובה, אם יש עדים שהתרה בה תחלה ועברה על התראתו. ואם אין עדים, תשבע שהוא כדבריה.

ונמצא לכאורה, שאף בנדון דידן בו הייתה מקללת את יולדיו מפסדת כתובתה. אמנם יש לדחות שהרי האשה הכחישה את טענותיו (סעיף 33 לסיכומים) ולדבריה הייתה מהנעלבין ואינן עולבין וזכאית היא לכתובתה. ואף לטענת הבעל שהאשה הייתה מהשומעים חרפתן והיינן משיבין, אכתי יש לדחות טענתו שאין האשה בכלל מקללת יולדיו המפסדת כתובתה, דהיינו דווקא כאשר התרה בה בפני עדים וכמבואר שם, מה שאין כן הכא שאין כלל עדים לטענת הבעל, ואף לא התרה בה בפני עדים.

זאת ועוד, מאחר שהקללות שבין הצדדים היו הדדיות, וכמבואר בפרוטוקול (שורות 92-99 לפרוטוקול מיום כ"ח באייר תשע"א (1.6.2011)), אם כן אין זה בכלל מקללת בעלה הנזכר דהיינו דווקא שמקללתו ללא כל סיבה מה שאין כן כאשר הקללה ניתנה כתגובה, אין זה דבר שהיה בקליל.

וכן יש ללמוד מדברי הרמ"א (סימן קנד סעיף ג) שכתב ואם היא מקללתו חנם, יוצאת בלא כתובה ע"ש. משמע דווקא כאשר היא פתחה בקללה תחילה תצא ללא כתובה, אבל אם הקללה באה כתגובה לקללת בעלה אין זה בכלל 'מקללתו חנם' ואינה מפסדת כתובתה. (וכיוצא בזה מבואר שם ברמ"א גופיה לגבי בעל המכה לאשתו כתוצאה מהתגרותה בו ע"ש).

ובמשיים חפשי בספרי רבותינו מצאתי בשו"ת ציץ אליעזר (חלק ז סימן מח, פרק ה אות יח) שדקדק כן מדברי הרמ"א שדווקא המקללת בחנם מפסדת כתובתה מה שאין כן בקללה שניתנה כתגובה וכמבואר. ועוד בה, דבעינן עדים והתראה בשעת הקללה ואפילו בכהאי גוונא כתב הפתחי תשובה (סימן קטו סק"י) בשם הגאון החסיד מבריסק, דבעינן שתקלל בשם ע"ש. ובנדון דידן לא היה כל זה.

ושם ציין גם לשו"ת דברי מלכיאל (חלק ג סימן קמה) שכתב, דבזמן הזה קשה לדון להוציא אשה המקללת את יולדיו, והוי כעין דברי תרומת הדשן (סימן סח)

דהאיזנא שרובם פרוצים בנדריים צריך דקדוק היטב אם לגרש אשה בלא כתובה בשביל שעוברת על נדריים ע"ש. ולמד מזה הציץ אליעזר שם, לגבי אשה המקללת דהוי דבר שפרוצים בו רבים יותר מנדריים, ולכך בעינין שיתרו בה על פי בית דין שתצא ללא כתובה.

ואחר שהאריך בזה סיים שם, שהמציאות כיום מוכיחה כי הפריצות בקללות גדולה לאין ערוך מהפריצות בנדריים, ולכן דברי הרב דברי מלכיאל צריכים לדעתי לשמש כדברי יסוד מדי בא המקרה המצוי של מקללת יולדיו וכדומה, ולא למהר כלל לחייבה בגט, עכת"ד. ודון מינה ואוקי באתרין כי אין האשה מפסדת כתובתה בגין הך קללות, כמבואר בזה עליונים למעלה.

והנה אף ששני הצדדים חפצים להתגרש, הסכימה האשה להצעת בית הדין לבחון שוב את האפשרות לשיקום חיי הנישואין כבעבר, תוך תקווה שכשם שהאלימות הפיזית פסקה בעצת חכמים כך תפסק אף האלימות המילולית ממנה סבלה, בבחינת אז ידבר אלימיו באפו ובחרונו יבהלמו, ולכשתפסק האלימות המילולית יש לקוות כי השלווה תשרה במעונם. אכן, למרות שהאשה הסכימה לשים שלום טובה וברכה, הבעל למרבה הצער התבצר בעמדתו וביקש להתגרש.

כאמור אף שטענות הצדדים בגין האלימות מוכחות, אך בית הדין התרשם כי הבעל היה קצת אלים כלפי אשתו. הן מחמת הודאת פיו באלימות המילולית, והן מחמת הודאתו בכתב האישום המתוקן שהרי אין אדם מודה ולא לו.

הן אמת כי לטענת הבעל אף האשה הייתה מקללת אותו, ומעתה אין לנו להכריע בעטיו של מי מהצדדים נגרמו הגרושין. ואף שהאשה היא זו שפתחה את תיק הגרושין בתאריך י"ד בכסלו תשס"ט (11.12.2008), אין הדבר מלמד כי הגרושין יצאו ממנה שהרי נימוקה עמה בבקשת הגרושין - לאור האלימות ממנה סבלה. ועוד שהבעל הוא זה שעזב את הבית כבר מחודש 8.08 והאשה הייתה מוכנה לנסות לשקם את חיי הנישואין אלא שהבעל מסרב לשתף פעולה, ומעולם לא ביקש את עזרת בית הדין לשלוס־בית, ונותרה האשה מוחזקת בכתובה.

וכן יש ללמוד כן מפסקי דין רבניים (חלק ג עמוד 161) שנקבעו בו הדברים הבאים:

כתב בספר נתיבות משפט על רבינו ירוחם ספר מישרים (נתיב כג) ואפשר עוד שאפילו לא תפסה מכל מקום כיוון שהכתובה שחייב לה הוא ודאי, והפסד הכתובה הוא ספק, אין ספק מוציא מידי

ודאי וזה מקצוע גדול הוא וצריך לפנים. וכן נראה דעת הבית שמואל (סימן קנד סק"ב)...

ואף לדעת הבית מאיר דפליג שאין האשה מוחזקת בכתובה ייתכן שרק בספקא דדינא אין להוציא מהבעל שהוא המוחזק... אבל בספק בקביעת העובדה בזה גם הבית מאיר מודה שמספק היא לא הפסידה כתובתה, שהרי אין בפנינו טענת ודאי שהיא מורדת, והרי זה כאומר הלוותני ואיני יודע אם פרעתיך שחייב לשלם ע"ש.

וכיוצא בזה נפסק בתיק 835204/1 ובתיק 84712/5 ושם למדו מדברי רבנו ירוחם אף לספק אלימות שהאשה נותרה מוחזקת בכתובתה. ודון מינה ואוקי באתרין שבית הדין התרשם כי אכן, הבעל היה אליים כלפי אשתו וכפי שהודה בכתב האיטום המתוקן.

ואף שהבית יוסף (סימן קנד) הביא שיש מפקפקים אם כופין את המכה אשתו לגרש, היינו רק לעניין כפייה ומשום חשש גט מעושה, אבל לעניין תשלום הכתובה אם עמד וגרשה, לית לן בה.

וכן מבואר בשו"ת הרדב"ז (חלק ד סימן קנז) שאפילו למאן דאמר שמכה אשתו אין כופין אותו לגרש אבל מכל מקום חייב בכתובה. ואף שכתב הרמ"א (סימן קנד סעיף ג) המכה אשתו יש אומרים שכופין אותו להוציא ובלבד שמתרין בו תחלה ע"ש. היינו רק לגבי חיוב הגרושין, אבל לעניין הכתובה אין צריך התראה, שהרי חיוב הכתובה רובץ על הבעל המגרש את אשתו אף ללא התראה, וראה עוד בספר חי דוד (אוחיון, סימן חי) ואכמ"ל.

הן אמת שיש לפקפק בזה אי האשה מוחזקת בכתובתה, שהרי הברכי יוסף (חושן משפט סימן יב סקט"ו) העלה שאף שיש לה שטר כתובה מצי הבעל לטעון קים לי שאני המוחזק, ולא אמרינן שטר העומד לגבות כגבוי דמי, ודלא כהב"ח. וראה עוד בכנסת הגדולה (חושן משפט סימן כה הגהב"י אות מו). ומעתה מספק אין להוציא ממון מהבעל המוחזק.

ובפרט, שמקום יש בראש לומר, שמאחר שבסיום 'מסכת המכות' שבו הצדדים לשלוס-בית, אפשר שהאשה מחלה לבעלה על העבר, שהרי בתקופת שלוס-הבית הסכימה האשה כי לא סבלה כלל מאלימות פיזית רק מאלימות מילולית, ואין בית הדין יכול לדעת בשל מי הרעה הזו, ומי אשם או החל באלימות המילולית. וכיוצא בזה הסתפק הגאון רבי עקיב"א, בתשובה שהובאה בשו"ת בית מאיר פוזנר (סימן ג) ע"ש ואכמ"ל.

וכתב הרמ"א (סימן קנד סעיף ג) ואם אינו ידוע מי הגורם, אין הבעל נאמן לומר שהיא המתחלת, שכל הנשים בחזקת כשרות, ומושיבים ביניהם אחרים לראות בשל מי הרעה הזאת ע"ש.

ומהכלל אל הפרט. מאחר שהמציאות אינה ניתנת לברור, אין בית הדין יכול להסיק ממי יצאו הגרושין. אך עם זאת, בית הדין התרשם כי הבעל היה אלים כלפי אשתו הן באלימות הפיזית כפי שהודה בה בכתב האישום המתוקן, והן באלימות המילולית שהודה בה בפני בית הדין, לפיכך על בית הדין לפשר אף בניגוד לרצון הצדדים, וכמבואר בחושן משפט (סימן יב סעיף ה) שיש כוח לדיין לעשות דין כעין הפשרה במקום שאין הדבר יכול להתברר. וכתב הסמ"ע (סקי"ב) זה לשונו:

נתנו חכמים רשות לדיין לפסוק לפי ראות עיניו במקום שאין הדבר יכול להתברר בראיות ובעדויות, פעמים באומד הדעת ופעמים כמו שיראה הדיין בלא טעם ובלא ראיה ובלא אומד הדעת, והיינו שודא דדייני, ופעמים על פי פשרה... וכל אלו הדברים יכול לעשות הדיין בעל כרחם דבעלי דינים.

וכיוצא בזה פסקו בפסקי דין רבניים חלק ד (עמוד 267) וחלק י (עמוד 225) ועוד.

כאמור, סכום הכתובה שבו התחייב הבעל בעת נישואיו עומד על סך של 100,000 ₪ ומאחר שעל בית הדין מוטל לעשות פשרה הקרובה לדין, ובפרט לאור התנהלותו הכללית של הבעל שאינו יכול לרחוץ בנקיון כפיו, וקל וחומר במקום שהבעל הוא זה שעזב את הבית ומסרב אף לבחון את האפשרות לשיקום חיי הנישואין, לפיכך מחליט בית הדין כי הבעל ישלם לאשתו סך של 35,000 ₪ הן במסגרת חיובו בכתובה והן כפיצוי על כל תביעה אחרת.

לאור האמור מחליט בית הדין כדלקמן:

א. על המזכירות לקבוע מועד לסדור גט.

ב. המשיב ישלם למבקשת סך של 35,000 ₪ במסגרת תביעת הכתובה או כל תביעת רכוש אחרת.

ג. פסק דין זה כפוף להצהרת האשה בכתב כי מוותרת היא על כל תביעת רכוש ו/או זכויות הרשומים על שם בעלה.

ניתן לפרסם החלטה זו לאחר השמטת כל הפרטים המזהים.

ניתן ביום ו' בכסלו התשע"ד (09/11/2013).

הרב יקותיאל כהן - אב"ד הרב מיכאל צדוק הרב אברהם מאיר שלוש

